

Vzdělávací oblast: JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Český jazyk a literatura, Anglický jazyk. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Jazykové vyučování vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako potenciálního zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako bohatého mnohotvárného prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů
- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

Vzdělávací předmět: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Dovednosti získané ve vzdělávacím předmětu Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího předmětu se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama. Vzdělávací obsah vzdělávacího předmětu Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

1. V Komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím.
2. V Jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění.
3. V Literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

1. období – 1. až 3. ročník

Charakteristika výuky vzdělávacího předmětu :

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- ✓ komunikační a slohovou výchovou
- ✓ čtením a literární výchovou
- ✓ psaním a slohovou výchovou
- ✓ jazykovou výchovou

V komunikační výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni. Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali. Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli. Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování. V čítankách určených k činnostnímu učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost. V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací. Při výuce psaní v tomto období získávají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním. V jazykové výchově v 1. období

základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti. Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním. Ústní i písemné vyjadřování se při činnostní výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem. V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou. Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Cíle vzdělávacího předmětu:

- ✓ rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- ✓ vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- ✓ číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- ✓ znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- ✓ číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- ✓ vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- ✓ při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- ✓ svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

Obsah učiva v jednotlivých ročnících 1. období

1. ročník

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žakovských zkušeností, přípravná zraková a sluchová cvičení, odpovědi na otázky
- poslech čtených a vyprávěných pohádek, dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště těch, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček z paměti, využití znalostí žáků z předškolního věku, krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení
- uvolňovací cviky, základní návyky při psaní, příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, stále nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov
- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období
- činnosti s písmeny skládací abecedy
- čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov, postupné poznávání dalších hlásek a písmen

- čtení slabik, slov a krátkých vět, čtení psacího písma, čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
- čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením, psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
- opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
- psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Dokončení prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky, dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace, správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení zachovat intonaci, objasňování významu slov
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku, vyprávění obsahu přečteného textu
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení, jak jdou za sebou, vyprávění podle obrázků
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka – individualizace
- rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků, vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem – moje první kniha, zápisy o stromech aj.

- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

- procvičování tvarů písmen, psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním, první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola
- dovednosti psát využíváme u jednoduchých zápisů v různých vyučovacích předmětech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťovat v souvislém textu, která slova označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie. Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickými jevy i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- objasňování významu slov a slovních spojení, vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku, vymýšlet názvy pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí, vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky
- vyjadřovat obsah ilustrací k přečtenému textu, pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí z paměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsat a zapamatovat si jméno autora, název knihy, vyjádřit obrázkem nebo několika větami to, co žáka z knihy zaujalo
- učit se odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy)

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech spolu spojených nějakým významem. Např.: nářadí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním). Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma. Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Jazyková výchova:**Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:**

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich poznávání v jasných případech
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat a věcí
- rod a číslo podstatných jmen
- pádové otázky
- poznávání sloves – osoba, číslo, čas
- seznámení s časováním sloves
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech. Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají.

Očekávané výstupy – 1. období

Komunikační a slohová výchova:

Žák:

- ✓ plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- ✓ porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti a umí je reprodukovat
- ✓ respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- ✓ pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- ✓ v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- ✓ volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- ✓ na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev stručně popisuje jednoduchý děj nebo předmět
- ✓ zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- ✓ píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
- ✓ píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- ✓ seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

Jazyková výchova:

Žák:

- ✓ rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- ✓ porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná
- ✓ porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost

- ✓ rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- ✓ užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- ✓ spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- ✓ rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky píše správně znaménka za větami
- ✓ odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování
- ✓ osvojil si pravopis se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé), pravopis předložkových výrazů

Literární výchova:**Žák:**

- ✓ čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- ✓ vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- ✓ rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- ✓ pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

2. období (4. ročník a 5. ročník)

Cíle vzdělávacího předmětu

- ovládat základní jazykové jevy pro dorozumívání v ústní i písemné podobě, osvojovat a rozvíjet čtenářské dovednosti
- rozvíjet kultivovaný písemný i ústní projev, osvojovat si souvislé, plynulé a srozumitelné vyjadřování
- osvojovat si pravidla pro vytváření psaných textů podle komunikačního záměru a jejich využívání v praxi
- porozumět různým druhům textů věcné i odborné povahy, vnímat literaturu jako specifický zdroj poznání a prožitků
- získávat estetické zážitky při komunikaci s vhodnými literárními texty a rozvíjet trvalý zájem o četbu
- využívat různých zdrojů informací (slovníky, encyklopedie, internet atd.) pro rozšiřování znalostí a dovedností
- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu
- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá a hanlivá slova, ani slova z dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- vést k zájmu o četbu naučnou i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

Charakteristika výuky Českého jazyka a literatury ve 2. období

Cíle výuky Českého jazyka a literatury jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- čtením a literární výchovou
- psaním
- jazykovou výchovou

V **Komunikační a slohové výchově** se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu. V **literární výchově** žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu. Při výuce psaní získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný, hbitý a úhledný rukopis. V **jazykové výchově** žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem k získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

Obsah učiva ve 4. ročníku

Jazyková výchova:

- význam slov
- slova nadřazená, podřazená a souřadná
- slova jednoznačná a mnohoznačná
- slova souznačná
- slova protikladná
- slova příbuzná
- stavba slova
- předpony a předložky

- slovní druhy
- podstatná jména (pád, číslo, rod, životnost, vzor)
- slovesa (osoba, číslo, způsob, čas)
- slova spisovná a nespisovná
- slova citově zabarvená
- skladba-stavba věty
- základní skladební dvojice
- ostatní skladební dvojice
- podmět a přísudek
- shoda podmětu s přísudkem
- skladba-věta jednoduchá a souvětí
- větný vzorec
- spojovací výrazy
- vyjmenovaná slova, psaní i, í/y, ý po obojetných souhláskách

Komunikační a slohová výchova:

- práce s textem (porozumění, orientace v textu, klíčová slova)
- čtení jako zdroj informací (učebnice, encyklopedie)
- vypravování
- jednoduchý vzkaz, SMS zpráva)
- omluva
- učíme se telefonovat
- zdvořilé vystupování
- rozhovory na dané téma

- tíšňová volání
- chování v krizových situacích
- nebezpečí komunikačních prostředků
- reklama
- mluvený projev (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost)
- spisovné a nespisovné vyjadřování
- blahopřání, adresa
- pozdrav z výletu, dovolené
- zpráva, oznámení
- pozvánka, vzkaz
- inzerát
- dopis
- jednoduché tiskopisy
- popis předmětu
- popis osoby, zvířete
- popis pracovního postupu
- osnova příběhu
- vypravování podle osnovy

Čtení a literární výchova

- četba a poslech
- literární referáty
- tvořivé činnosti s literárním textem
- literární druhy a žánry
- poezie a próza

- dětská literatura
- literatura faktu
- dobrodružná literatura
- knihy o zvířatech
- návštěva knihovny
- základní literární pojmy-báseň, pohádka, bajka, povídka, spisovatel, básník, kniha, čtenář, divadelní představení, herec, režisér, verš, rým, přirovná

Obsah učiva v 5. ročníku

Jazyková výchova

- význam slov
- synonyma
- slova mnohoznačná
- stavba slova
- příbuzná slova
- psaní slov s předponami a příponami
- slovní druhy
- podstatná jména a jejich mluvnické kategorie
- přídavná jména-druhy, vzory, skloňování
- číslovky a jejich druhy
- slovesa a jejich mluvnické kategorie
- skladba věty
- základní a ostatní skladební dvojice
- podmět a přísudek
- shoda podmětu s přísudkem
- věta jednoduchá a souvětí

- větné vzorce
- spojovací výrazy
- psaní i, í/y, ý po obojetných souhláskách

Komunikační a slohová výchova

- práce s textem (porozumění, orientace)
- čtení jako zdroj informací (klíčová slova)
- práce s učebnicí
- práce se slovníky a pravidly českého pravopisu
- reprodukce obsahu sdělení
- učíme se učit
- učíme se telefonovat
- vzkaz, zpráva
- rozhovory na dané téma
- zásady zdvořilého vystupování
- reklama
- mluvený projev (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost)
- spisovné a nespisovné vyjadřování
- mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)
- komunikační žánry (vypravování, dialog)
- žánry písemného projevu-adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka, pozvánka, inzerát, dopis, popis, vizitka, komiks, vypravování
- jednoduché tiskopisy-přihláška, dotazník
- osnova vyprávění
- vypravování podle osnovy
- dokončení příběhu

Literární výchova

- mimočítanková četba
- referát o knize
- pohádka
- bajka
- pověst
- práce s textem
- vlastní literární text
- literární druhy a žánry-poezie a próza
- dětská literatura
- literatura faktu
- dobrodružná literatura
- návštěva knihovny
- základní literární pojmy-báseň, pohádka, bajka, pověst, povídka, spisovatel, básník, kniha, čtenář, divadelní představení, herec, režisér, verš, rým, přirovnání, rčení

Očekávané výstupy na konci 2. období

Jazyková výchova:

Žák:

- ✓ porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- ✓ rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- ✓ určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- ✓ rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- ✓ vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty

- ✓ odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- ✓ užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- ✓ píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách a zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Komunikační a slohová výchova:

Žák:

- ✓ čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- ✓ rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- ✓ posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- ✓ reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- ✓ vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- ✓ rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- ✓ volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- ✓ rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
- ✓ píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- ✓ sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti

Literární výchova:

Žák:

- ✓ vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- ✓ volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- ✓ rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- ✓ při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

Průřezová témata**Osobnostní a sociální výchova:**

Vztah osobnostní a sociální výchovy ke vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je založen na samotném faktu komunikační podstaty jazyka s tím, že se zaměřuje na každodenní verbální komunikaci jako na klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace a rozšiřuje specifické aplikace jazyka o sociální dovednosti.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

- ✓ vede k porozumění sobě samému a druhým, napomáhá zvládnutí vlastního chování
- ✓ přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni, rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- ✓ utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci, pomáhá k utváření pozitivního postoje k sobě samému a k druhým
- ✓ vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:

- ✓ Podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru. Český jazyk je nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací, postojů a názorů a má významnou funkci při osvojování dalších jazyků.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

- ✓ rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- ✓ rozvíjí schopnost srovnávat evropské kultury, nacházet společné znaky a odlišnosti
- ✓ vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů
- ✓ upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Multikulturní výchova:

- ✓ Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Multikulturní výchova rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. Multikulturní výchova se hluboce dotýká mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně. Multikulturní výchova má blízkou vazbu na vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

- ✓ poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- ✓ učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- ✓ učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- ✓ pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám
- ✓ napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou
- ✓ učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Mediální výchova:

- ✓ Nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Jazyk a jazyková komunikace se týká zejména vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků, osvojení základních pravidel veřejné komunikace a dialogu.

Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

- ✓ přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- ✓ učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- ✓ rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- ✓ přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu
- ✓ vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění

- ✓ napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování

Vzdělávací předmět: ANGLICKÝ JAZYK

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Anglický jazyk přispívá k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Vyučovací předmět má ve 2. ročníku časovou dotaci 2 hodiny týdně. Ve 3. – 5. ročníku 3 hodiny týdně. Učivo je realizováno převážně aktivními metodami výuky, které samy o sobě slouží jako prostředek pro vytváření příslušných kompetencí a výstupů – např. pohybové hry, hraní rolí, didaktické a manipulační hry, recitace říkadel s rytmičností, pohybové vyjádření písní apod. Žáci mají k dispozici potřebný materiál – hrací karty a kostky, obrazový materiál, pexesa, domina aj. Ve výuce jsou používány audionahrávky rodilých mluvčích, žáci mají možnost si své získané dovednosti ověřit v rámci výukových programů PC. Důraz je kladen na komunikační schopnost žáků, čemuž je podřízena veškerá výuka gramatiky. Jazykové vyučování směřuje k tomu, aby žáci byli schopni porozumět pokynům a novým informacím, chápali obsah jednoduché komunikace a využili svých dovedností k reprodukci mikrodialogů a jejich tvořivému obměňování, porozuměli jednoduchému čtenému textu, který je obsahem slov na jejich jazykové úrovni, a v rámci svých možností pak byli schopni reagovat při komunikaci s cizincem v jednoduchých situacích běžného života. Znalost cizího jazyka vede žáky k pochopení jiných cizojazyčných kultur, prohlubuje v nich toleranci k nim, je nedílnou součástí komunikace mezi nimi.

Cíle vzdělávacího předmětu

1. motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka
2. poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
3. činností formou naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
4. s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
5. rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně
6. vést žáky k získání schopnosti číst porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce

7. získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky
8. postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život
9. aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznaných slov a frází

Cílem výuky je vybavit žáky takovými jazykovými dovednostmi, které jim umožní komunikovat, sdělovat své potřeby, pocity a myšlenky, které povedou k rozvíjení přesného a logického myšlení a napomohou ke kvalitnímu rozvoji osobnosti, sebedůvěry a možnosti nabývání nových informací.

Obsah učiva ve 2. ročníku

- **tematické okruhy:** rodina, počítání do deseti, školní potřeby, hračky, barvy, oblečení, narozeniny, koupání, zvířata, Vánoce, Velikonoce, jídlo, obličeje
- **typy textů:** pozdravy, jednoduché pokyny ve výuce, jednoduché rozhovory, říkanky, básničky, písničky, dotazy a odpovědi
- **gramatika:** pravidelné tvoření množného čísla, osobní zájmena, kladná a negativní odpověď, přivlastňovací zájmena můj, tvůj, hlásky a jejich výslovnost

Obsah učiva ve 3. ročníku

- **tematické okruhy:** zvířata v ZOO, školní pomůcky a činnosti, školní potřeby, barvy, jídlo, obličeje, místnosti v domě, oblečení, dětské sportovní činnosti, Vánoce a Velikonoce, sport, nábytek, členové rodiny
- **typy textů:** pozdravy, jednoduché pokyny ve výuce, jednoduché rozhovory, říkanky, básničky, písničky, dotazy a odpovědi, jednoduchý popis, přání, komiksy, lidské tělo, dny v týdnu,
- **gramatika:** základní podstatná a přídavná jména, osobní zájmena, základní číslovky, sloveso „have got“ v kladné i záporné větě, sloveso „like“ v kladné i záporné větě, slovesa „can“ v kladné i záporné větě, rozkazovací způsob, jednoduché užití přítomného času průběhového, předložky „in“ a „on“ při popisu

umístění, dotazy na množství počítatelných podstatných jmen, neurčitý člen, sloveso „TO HAVE“, sloveso „TO BE“, jednoduché „Wh“ otázky, množné číslo podstatných jmen, přídavná jména přivlastňovací a přivlastňování pomocí 's, zájmena osobní a ukazovací, rozkazovací způsob sloves

Očekávané výstupy 1. období

Řečové dovednosti

Žák:

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- zopakuje a použije slova a spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

4. a 5. ročník

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět má ve 4. a 5.ročníku časovou dotaci 3 hodiny týdně. Výuka v tomto období navazuje na dosažené výsledky v 1. období. Jsou prohlubovány a zdokonalovány faktické znalosti ve všech oblastech – receptivní řečové (poslech a čtení s porozuměním), produktivní řečové (ústní a písemný projev), komunikační (komunikace a tématické okruhy).

Cílové zaměření vyučovacího předmětu

Cílem tohoto období je pochopení významu znalosti užitého/cizího jazyka pro osobní růst žáka a jeho budoucí kariéru, pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá ke zvýšené mobilitě. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí v jiných zemích.

Žák je veden k:

- vnímání jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace
- psaní a formulování krátkých a jednoduchých textů
- čtení a porozumění

Obsah učiva ve 4. ročníku

- **tematické okruhy** – domov, rodina, škola, volný čas, oblékání, nákupy, příroda, počasí, zvyky, svátky, číslovky, dny v týdnu, měsíce v roce
- **gramatika** – pořádek slov, jednoduchá otázka a zápor v přítomném čase

Obsah učiva v 5. ročníku

- **tematické okruhy** – dům, škola, školní rozvrh, školní předměty, denní režim, dny v týdnu, měsíce v roce, určení času (hodiny) včetně předložek, volný čas, počasí, svátky, zvířata, lidské tělo, jídlo, nákupy, zdvořilostní fráze- představování, pozdravy, omluva, povely ve třídě, zvuková a grafická podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), kultura, svátky a tradice v anglicky mluvících zemích, aktivní práce s anglicko-českým a česko-anglickým slovníkem, audionahrávkou, jednoduché rozhovory a sdělení v daných tématech, písně a říkanky
- **gramatika** – otázky s „who/what/when/where/how/why“, zájmena osobní a přivlastňovací, člen určitý a neurčitý, známá plnovýznamová slovesa v přítomných časech, přítomné časy (prostý, průběhový), předložky místa a času

Očekávané výstupy 2. období**POSLECH S POROZUMĚNÍM****Žák:**

- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností

- rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

MLUVENÍ

Žák:

- se zapojí do jednoduchých rozhovorů
- sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Žák:

- vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

PSANÍ

Žák:

- napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- vyplní osobní údaje do formuláře

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- je založena na každodenní verbální i neverbální komunikaci jako nástroji dorozumívání a probíhá po celou dobu výuky cizího jazyka
- osobnostní rozvoj – zapamatování informací četbou i poslechem a jejich přiměřená reprodukce, sebepoznávání a sebepojetí – moje tělo...
- sociální rozvoj – mezilidské vztahy – dialog, pokyny, komunikace, řeč těla , kooperace

Výchova demokratického občana

- na základě poznatků o životě a systémech řízení i jiných států žáci porovnávají demokratické nedemokratické chování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- poznatky o Velké Británii – místa, události, život dětí i dospělých
- zvyky a tradice

Multikulturní výchova

- kulturní diference – poznávání vlastní kultury a respektování zvláštností jiných etnik, lidské vztahy, etnický původ

Environmentální výchova

- vztah člověka k prostředí – moje obec, prostředí a zdraví

Mediální výchova

- kritické čtení, naslouchání a pozorování médií – CNN, BBC, internet
- využívání potenciálu médií jako zdroje informací, zábavy i naplnění volného času